

Věc C-178/21

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora**

Datum doručení:

22. března 2021

Předkládající soud:

Landgericht Ravensburg (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

9. března 2021

Žalobci:

GL

DV

UK

Žalované:

Volkswagen AG

Audi AG

Audi AG

Předmět původního řízení

Odpojovací zařízení pro naftová vozidla – Náhrada újmy – Započtení výhod plynoucích ze skutečného užívání motorového vozidla – Oprávnění samosoudce předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad unijního práva, článek 267 SFEU

Předběžné otázky

1. Je cílem čl. 18 odst. 1, čl. 26 odst. 1 a článku 46 směrnice 2007/46/ES ve spojení s čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 715/2007 také ochrana zájmů individuálních nabyvatelů motorových vozidel?

V případě kladné odpovědi:

2. Patří mezi ně také zájem individuálního nabyvatele vozidla nenabýt vozidlo, které nesplňuje požadavky unijního práva, zejména nenabýt vozidlo, které je vybaveno nepřipustným odpojovacím zařízením podle čl. 5 odst. 2 nařízení (EG) č. 715/2007?

Bez ohledu na odpovědi poskytnuté na první otázky 1 a 2:

3. Je s unijním právem neslučitelné, jestliže nabyvatel, který nechtěně zakoupil vozidlo uvedené výrobcem na trh s nepřipustným odpojovacím zařízením podle čl. 5 odst. 2 nařízení (EG) č. 715/2007, může občanskoprávní deliktní nároky na náhradu škody, zejména nárok na vrácení kupní ceny zaplacené za vozidlo proti vydání a převodu vlastnictví vozidla, uplatnit vůči výrobcí vozidla pouze v případě, že ten jednal úmyslně a v rozporu s dobrými mravy?

V případě kladné odpovědi:

4. Nařizuje unijní právo, aby občanskoprávní deliktní nárok na náhradu, který má nabyvatel vozidla vůči jeho výrobcí, existoval při každém zaviněném (nedbalostním či úmyslném) jednání výrobce vozidla týkajícím se uvedení na trh vozidla, které je vybaveno nepřipustným odpojovacím zařízením podle čl. 5 odst. 2 nařízení (EG) č. 715/2007?

Bez ohledu na odpověď na předběžné otázky 1 až 4:

5. Je slučitelné s unijním právem, jestliže si nabyvatel vozidla musí podle ustanovení vnitrostátního práva nechat započítat výhodu za skutečné užívání vozidla, pokud od výrobce požaduje cestou deliktní náhrady škody vrácení kupní ceny za vozidlo uvedené na trh s nepřipustným odpojovacím zařízením podle čl. 5 odst. 2 nařízení (EG) č. 715/2007 za předání a převod vlastnictví vozidla?

Pokud ne:

6. Je s unijním právem neslučitelné, jestliže se tato výhoda z užívání stanoví z plné kupní ceny, aniž by bylo odečteno snížení hodnoty vozidla vyplývající z vybavení nepřipustným odpojovacím zařízením a/nebo s ohledem na skutečnost, že nabyvatel nechtěně užíval vozidlo, které nebylo v souladu s unijním právem?“

Bez ohledu na odpověď na předběžné otázky 1 až 6:

7. Je § 348 odst. 3 Zivilprozessordnung (občanský soudní řád), v rozsahu, v němž se toto ustanovení týká také vydání rozhodnutí o předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 267 odst. 2 SFEU, neslučitelný s oprávněním vnitrostátních soudů předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 267 odst. 2 SFEU, takže jej nelze použít na vydání předkládacího rozhodnutí?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/46/ES ze dne 5. září 2007, kterou se stanoví rámec pro schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla (rámcová směrnice) (Úř. věst. 2007, L 263, s. 1), zejména čl. 18 odst. 1, čl. 26 odst. 1 a článek 46

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 ze dne 20. června 2007 o schvalování typu motorových vozidel z hlediska emisí z lehkých osobních vozidel a z užitkových vozidel (Euro 5 a Euro 6) a z hlediska přístupu k informacím o opravách a údržbě vozidla (Úř. věst. 2007, L 171, s. 1), zejména čl. 5 odst. 2

Uvedené vnitrostátní předpisy

Bürgerliches Gesetzbuch (německý občanský zákoník, dále jen „BGB“), zejména § 823 odst. 2 (povinnost náhrady škody v případě porušení zákona, jehož předmětem je ochrana jiné osoby) a § 826 (povinnost náhrady škody v případě úmyslného poškození v rozporu s dobrými mravy)

Zivilprozessordnung (Občanský soudní řád), zejména § 348 a § 348a (příslušnost samosoudce)

Grundgesetz (Ústava, dále jen „GG“), zejména čl. 101 odst. 1 druhá věta (právo na zákonného soudce)

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Základem projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce jsou tři různé skutkové situace.
- 2 V prvním případě koupil žalobce dne 16. září 2016 ojeté vozidlo v autosalonu za cenu 31 800 eur. Jednalo se o Audi A5 Cabrio 2.0 TDI Quattro S line, které bylo vybaveno naftovým motorem E189 emisní třídy Euro 5, který vyrobila žalovaná. Vozidlo bylo vybaveno softwarem, který umožňuje rozpoznat jízdu na novém evropském jízdním cyklu (NEFZ) na úrovni kontroly a následně zapne režim

recirkulace výfukových plynů s nižšími emisemi oxidu dusíku, mimo testovací zařízení změní naopak režim recirkulace výfukových plynů, v němž je emise oxidu dusíku vyšší a nachází se nad limitními hodnotami normy EU5.

- 3 Dne 15. října 2015 příslušný německý orgán uložil žalované, aby odstranila výše popsaný software. Žalovaná dne 25. listopadu 2015 veřejně oznámila, že provádí aktualizaci, kterou má být odstraněn zpochybněný software z dotčených vozidel, které jsou vybaveny motory EA189. Aktualizace byla úřadem schválena a instalována ve vozidle dne 12. července 2016, tedy ještě před tím, než si žalobce vozidlo pořídil.
- 4 Je nesporné, že ve stavu vozidla po aktualizaci existuje „teplotní okno“ (snížení recirkulace výfukových plynů v závislosti na vnější teplotě) vozidla, což vede k vyšším emisím NO_x (oxidu dusíku). Žalobce tvrdí, že snížení recirkulace výfukových plynů začíná na +20 °C, zatímco žalovaná neuvádí žádnou konkrétní prahovou hodnotu teploty.
- 5 Dne 17. července 2019 žalobce prodal vozidlo za částku ve výši 19 500 eur. Na podporu své žaloby se žalobce dovolává náhrady škody ve výši 8 172,51 eur z důvodu, že jej žalovaná uvedla úmyslně a v rozporu s dobrými mravy v omyl. Tato částka se vypočítá z rozdílu mezi kupní a prodejní cenou (31 800 eur – 19 500 eur = 12 300 eur) po odečtení náhrady plynoucí z užívání ve výši 4 127,49 za 31 086 km, které najel žalobce.
- 6 Žalovaná navrhuje, aby soud žalobu zamítl. Žalovaná tvrdí, že teplotní okno je nezbytné pro ochranu motoru a pro bezpečné fungování vozidla. Podpůrně tvrdí, že vytvoření teplotního okna nelze považovat za úkon, který je v rozporu s dobrými mravy. Žalovaná má krom toho za to, že se žalobce nemůže domáhat náhrady škody pouze z důvodu dalšího prodeje, stejně tak jako neměl mít při dalším prodeji nárok na snížení ceny podmíněné odpojovacím zařízením. Žalovaná se rovněž dovolává námitky promlčení.
- 7 Rovněž ve druhém případě bylo dotyčné vozidlo, a sice Audi Q7 Quattro S-Line diesel, s emisní normou EU5, vybaveno tzv. „teplotním oknem“, což vedlo k vyšším emisím oxidu dusíku. Žalobce koupil toto vozidlo s najetými 108 781 km na základě kupní smlouvy ze dne 3. března 2017 v autosalonu za 30 150,42 eur netto.
- 8 Žalobce tvrdí, že vozidlo bylo uvedeno na trh s protiprávním odpojovacím zařízením ve smyslu čl. 3 bodu 10 ve spojení s čl. 1 odst. 2 první větou nařízení č. 715/2007 a že jej žalovaná úmyslně oklamala a neoprávněně jej poškodila. Z tohoto důvodu se domáhá náhrady škody ve výši zaplacené čisté ceny ve výši 30 150,42 eur, snížené o kompenzační náhradu spojenou s výhodou plynoucí z užívání vozidla, která je ponechána na volném uvážení soudu za používání, maximálně však 9 798,01 eur, výměnou za vydání a převod vlastnictví vozidla.
- 9 Žalovaná navrhuje, aby soud žalobu zamítl. Snížení recirkulace výfukových plynů při nižších venkovních teplotách bylo v souladu se stavem techniky platné v

okamžiku uvedení na trh a bylo nezbytné pro ochranu motorů. Podpůrně se žalovaná odvolává na skutečnost, že její jednání nelze považovat za odporující dobrým mravům, jelikož v každém případě úmyslně neuvedla žalobce v omyl, neboť právní předpisy týkající se výjimky stanovené v čl. 5 odst. 2 druhé větě písm. a) nařízení č. 715/2007 nebyly jasné. Kromě toho žalobce neutrpěl žádnou újmu, jelikož vozidlo bylo zcela použitelné a ani snížení hodnoty nebylo zjevné.

- 10 Ve třetím případě se jedná rovněž o vozidlo vybavené dieselovým motorem třídy EU5 (Audi A6 Avant 3.0 TDI Multitronic) a teplotním oknem. Žalobce zakoupil vozidlo dne 8. prosince 2015 s najetými 109 460 km za cenu ve výši 24 580 km.
- 11 Vzhledem k tomu, že se žalobce domnívá, že jej žalovaná úmyslně a v rozporu s dobrými mravy uvedla v omyl tím, že uvedla na trh vozidlo vybavené nepovoleným odpojovacím zařízením, požaduje z tohoto důvodu náhradu škody odpovídající ceně zaplacené ve výši 24 580 eur, při zohlednění náhrady za užívání vozidla vyplývající z následujícího vzorce: $75 \% \times \text{kupní cena} \times (\text{stav kilometrů v okamžiku ústního jednání} - \text{stav kilometrů při koupi})$: (celkový km výkon podle uvážení soudu minus stav km při koupi) výměnou za vydání a převod vlastnictví vozidla. Zaměření náhrady za užívání na 75 % podílu z kupní ceny odůvodňuje tím, že kupní cena byla z důvodu odpojovacího zařízení nepřiměřeně vysoká.
- 12 Žalovaná navrhuje, aby soud žalobu zamítl. Zpochybňuje podmínky zakládající nárok na náhradu škody, přičemž uplatňuje stejné argumenty jako v rámci druhého řízení. Pokud jde o výhodu plynoucí užívání, má žalovaná za to, že tato musí být vypočtena na základě kupní ceny brutto.

Stručné vylíčení odůvodnění předběžné otázky

- 13 K otázce č. 1 až 4: Vysvětlení poskytnutá předkládajícím soudem k otázkám č. 1 až 4 v podstatě odpovídají vysvětlením týkajícím se otázek č. 1 až 4 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-100/21 (viz obdobně body 12 až 24 shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-100/21).
- 14 Předkládající soud má za to, že v případě kladné odpovědi na otázky 1 a 2 nebo 3 existuje potenciální nárok každého z žalobců v původním řízení na náhradu škody podle § 823 odst. 2 BGB. Mnohé nasvědčuje tomu, že se v projednávaných případech jedná o takový nárok.
- 15 Předkládající soud podpůrně upřesňuje, že došlo k zavinění žalované, neboť pro zavinění platí objektivní kritéria řádné péče a existuje povinnost informovat se o použitelných právních předpisech. Povinná osoba nese v zásadě riziko omylu týkajícího se právní situace. Jednotlivé žalované totiž musely počítat s možností, že jejich právní názor týkající se teplotního okna je nesprávný. Z judikatury vyplývá, že dlužník jedná obvykle z nedbalosti již tehdy, pokud se zjevně pohybuje na hranici toho, co je právně přípustné, přičemž musí zohlednit posouzení právní přípustnosti dotčeného jednání, které je odlišné od vlastního

posouzení. Dlužník nemůže přenést riziko sporné právní situace na věřitele. V projednávaných věcech tedy může být nedbalostní jednání zjištěno i tehdy, pokud příslušný orgán udělil typové schválení pro vozidlo nebo schválil aktualizaci a později se ukáže, že zákonné podmínky pro to neexistovaly.

- 16 K otázce č. 5 a 6: V případě, že by v zásadě existovala odpovědnost žalované, vyvstává v druhém a třetím případě otázka, zda a v jakém rozsahu musí být s nárokem na náhradu škody započtena výhoda plynoucí z užívání, kterou jednotliví žalobci získali. Úvahy týkající se otázek č. 5 a 6 odpovídají úvahám týkajícím se otázek č. 5 a 6 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-100/21 (viz obdobně body 25 až 28 shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-100/21).
- 17 V případě kladné odpovědi na otázku č. 5 by v druhém a třetím případě neměla být žalobcům započtena výhoda plynoucí z užívání. V případě kladné odpovědi na otázku č. 6 musí být stanovena nebo odhadnuta nižší hodnota vozidel vyplývající z odpojovacího zařízení a odečtena z prodejní hodnoty. Výhoda plynoucí z užívání za najeté km, která musí být započtena, by tedy měla být založena na této hodnotě.
- 18 K otázce č. 7: Tato otázka se stejně jako otázka č. 7 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-100/21 týká možnosti samosoudce předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce (v tomto ohledu viz rovněž body 30 až 36 shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-100/21).
- 19 Předkládající soud poukazuje na skutečnost, že podle § 348 odst. 3 bodu 2 ZPO je samosoudce, jemuž byla věc předložena v projednávané věci, povinen, má-li věc zásadní význam, předložit věc senátu, který pak musí rozhodnout, zda věc převezme. Ve vnitrostátní judikatuře a právní literatuře se převážně zastává názor, že o věc zásadního významu se jedná tehdy, pokud připadá v úvahu podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě čl. 267 SFEU Soudnímu dvoru. Samosoudce nemá v tomto ohledu prostor k uvážení. V judikatuře a právní literatuře se má za to, že porušení § 348 odst. 3 ZPO představuje porušení ústavní zásady zákonného soudce v souladu s čl. 101 odst. 1 druhou větou Ústavy. Pokud by tento názor byl přijat, samosoudce by v projednávané věci nerozhodl jako zákonný soudce.
- 20 Předkládající soud, který má naproti tomu za to, že podle unijního práva existuje nesporně právo příslušného samosoudce předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, považuje za nezbytné, aby Soudní dvůr uznal přednost čl. 267 odst. 2 SFEU před § 348 odst. 3 bodem 2 ZPO.
- 21 Předběžná otázka má totiž rovněž význam pro řadu dalších řízení probíhajících u samosoudců, v nichž se vlastníci vozidel domáhají po výrobci náhrady škody kvůli existenci odpojovacího zařízení. Pokud by v těchto případech měl samosoudce vždy předložit věc senátu k zajištění v souladu s § 348 odst. 3 bodem 2 ZPO před tím, než může být podána žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, k předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru by případně

nikdy nedošlo, neboť z důvodů účelnosti by senát mohl upustit od předložení žádosti k Soudnímu dvoru. Senát by například mohl upustit od předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce s tím, že nejpozději Bundesgerichtshof je podle čl. 267 odst. 3 SFEU povinen předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

- 22 Předkládající soud závěrem uvádí, že všechny položené otázky jsou téměř totožné s otázkami položenými v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-100/21. Kromě toho se otázka č. 1 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce částečně překrývá s otázkami č. 5 a 6 této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, takže by případně mohlo přicházet v úvahu spojení a společné rozhodnutí věcí. Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-663/19 a C-138/20, které se týkaly podobných předběžných otázek, byly z důvodu vyřízení vyškrtuty z rejstříku Soudního dvora.

PRACOVNÍ DOKUMENT